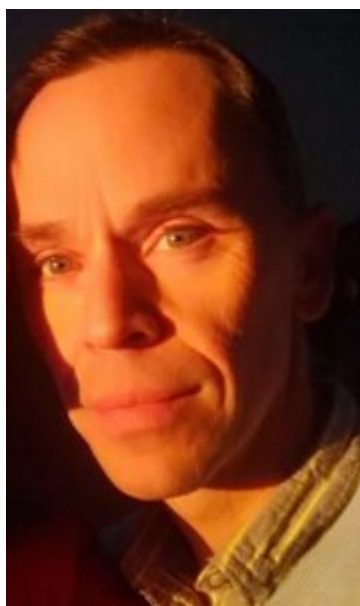

INTERVIU CU DOMNUL DORU ARĂZAN JR.: „NEVOIA DE FRUMOS E O PRACTICĂ ZILNICĂ”

Autor: Iulia Nedelcu | 13 mai 2022

Doru Arăzan Jr. s-a născut la Timișoara la 5 august, 1975. A urmat studii muzicale în orașul natal, absolvind Conservatorul în 1998. Debutează în 1996, cu volumul de proză scurtă *Periplul sinelui*, Editura Unicon. Urmează volumele de proză scurtă *Ea* (Ed. Unicon, 1999), *Trei sute și câteva zile* (Editura Brumar, 2001), *Pistrui* (Editura Brumar, 2007). În 1995 editează, alături de unchiul său, Tiberiu Arăzan, poet, și de tatăl său Doru Arăzan, sculptor, revista independentă de artă *Clipa*. Cea mai recentă apariție este volumul de poezii *Un centimetru de timp*, publicat în 2021 la editura Școala Ardeleană din Cluj-Napoca. În prezent este membru titular în Uniunea Scriitorilor Români.

1. Sunteți poet, pianist, ceramist. Cum se armonizează acestea în creația dumneavoastră?

Sunt prozator și poet. Am terminat Conservatorul, dar nu sunt pianist.

Studiul muzicii însă a contribuit la ceea ce sunt azi. Cât despre condiția ceramistului, ea are o istorie grozavă. Totul începe de la soția mea care a lucrat ca bonă și educatoare la casa princiară austriacă. Educația celor patru copii ai familiei includea și atelierul de ceramică unde Anca a descoperit o lume fabuloasă. Reîntorși în țară, s-a gândit că cel mai potrivit mod de a trăi e să punem pe picioare propriul nostru atelier. Eu nu am ezitat să dau curs ideii și, după ani de trudă și exerciții de stil, am ajuns să avem *Kikodar*. Atelier de ceramică și de viață trăită în simplitate și în bucuria de a modela tot soiul de chestii. Până și lavoare. Deci, prozatorul, poetul și, cu îngăduința dumneavoastră, ceramistul, fac casă bună. Se ajută reciproc. Își trag cu ochiul. Pun în practică visurile care, de comun acord, li se par cele mai frumoase.

2. Cred că parcursul artistic al unor oameni care au deja succes în acest domeniu este interesant de urmărit pentru cei care sunt la început de drum și sunt descurajați de panta abruptă. Ați putea să ne povestiți puțin despre asta? Înclinațiile artistice s-au arătat timpuriu?

Termenul „succes” e unul relativ. Depinde cum privești. Eu am 46 de ani și nu prea am vizibilitate. Ce-i drept că sunt, de mulți ani, în atenția unor oameni și scriitori fabuloși care cred în scrisul meu. E vorba despre Ana Blandiana, un imens poet. Și despre Răzvan Petrescu, un imens prozator de proză scurtă. Din perspectiva asta, sunt un scriitor norocos și împlinit. Să ne întoarcem însă la ceea ce mi se pare cel mai important. La „începutul de drum” al unui tânăr ce vrea să ajungă scriitor. Și la „panta abruptă”. Începutul de drum e fermecător pentru că nu știi unde ajungi, dacă rămâi pe drumul ăsta ori dacă renunți. Renunțarea e cea mai la îndemână. Apar mereu tentații. Sfătuitoari (care te ajută să nu crezi în chestie pentru că, singurul lor argument, nu aduce bani) sunt cu nemiluita. Însă a ajunge scriitor ține în primul rând de tine și de cineva din tine care te ține de mână și îți arată lumea ce nu se vede cu ochiul dinafară. Lumea pentru care merită tot efortul unei întregi vieți ca să o vezi. Cât despre „panta abruptă”, ea apare mereu. Dificultatea stă în faptul că nu e construită de sfătuitoarii ce îți vor binele, ușor de depistat, ci apare spontan, dinlăuntrul tău. E cea mai mare dintre ademeniri. Poți să îți dai drumul închipindu-ți că te afli într-un parc de distracții din Ibiza și că toboganul e din aur. Însă ea nu te duce nicăieri. Înclinațiile artistice s-au manifestat de la 6 ani. Am început vioara la Liceul de Muzică din Timișoara. Am terminat Conservatorul, cum am mai spus, apoi am cotit-o brusc spre literatură. Aveam 19 ani când am știut sigur că ăsta-i drumul. A

contat enorm mediul casei: tata sculptor, fratele tatei poet. M-au încurajat și susținut amândoi.

3. Ce ați sfătui un tânăr care abia face primii pași timizi în lumea artei?

Sfaturi? Un cuvânt greu. Nu mă erijez în sfătuitoare. Le pot spune însă că, dacă fac primii pași, înseamnă că i-a atras ceva. Dacă atracția nu e ca un foc de artificii, dacă după primele încercări de a spune ceva nu se alege decât cu munți de indiferență și cu o formă de dispreț din partea celor apropiați, înseamnă că drumul trebuie continuat. Și-l face artistul, așa cum spune Kafka, inventând fiecare treaptă, continuând propriul urcuș spre ceva nespus de frumos. Nespus de efemer.

4. Care sunt sursele dumneavoastră de inspirație?

Sursele de inspirație? Vârtejul prafului ce se ridică deasupra unei borduri știrbe, rochia unei doamne mișcată de apucăturile vântului de primăvară, ochii cu tăietură asiatică ai fetei mele în care încap și răsăritul și înserarea, surâsul soției, zborul pieziș al unei coțofane peste grădină, hamacul prins între cais și cireș în care uneori doarme pisica, somnul pisicii, ultimele sonate ale lui Beethoven în interpretarea lui Radu Lupu și Alfred Brendel, amintirea bunicilor, mâinile mamei frământând aluatul pentru pâine în vechea bucătărie a dragostei, începutul cerului unde Petru Creția mă așteaptă în fiecare seară, mă ia de mână și mă ajută să văd mereu alți nori fantastici...

5. În poeziile dumneavoastră vorbiți despre frumusețe și nevoia de frumos. Cum se manifestă în viața dumneavoastră această nevoie?

„Pentru că, nu-i așa, draga mea?, tot ce este inocent și rămâne astfel e frumos, pentru că frumusețea nu depune efort ca să fie (doar noi, oamenii, trebuie să depunem efort, clipă după clipă, zi după zi, ca să nu o pierdem), nu se laudă, nu recurge la accesorii care să o arate lumii altfel decât e, nu vrea nimic în schimb, se

dăruie pe sine fără să se întrebe cine anume o admiră sau o prețuiește, e al naibii de simplă, într-atât încât, mai ales astăzi-măine, majoritatea oamenilor nu o mai pot recunoaște.”

(*Scrisoare către o minunată femeie tânără*)

Nevoia de frumos e o practică zilnică. Adică: în vaza făcută de mine pe roata olarului, de culoarea petrolului cu bronz, așez zilnic un mic buchet, acum e de lăcrămioare, cu câteva zile în urmă a fost din flori de câmp. Nevoia asta o privesc ca și cum ar fi centrul zilei noi în jurul căruia gravitează lucrările de sculptură ale tatei aflate în mansarda unde locuim, lucrările de acuarelă și grafică, pianina la care improvizez uneori, obiectele de ceramică aflate în diverse stadii de lucru, cititul ori recitiul poeziilor doamnei Ileana Mălăncioiu, de exemplu, sau numai privitul cotoarelor cărților ce m-au format, în lumina asta de seară. Frumosul e atât de aproape. Atât de la îndemâna fiecăruia. Mă surprinde că oamenii îl caută la mari depărtări, acolo unde, de obicei, nu găsesc decât propriile trupuri mofturoase. Ostenite de călătorie.

6. În poemul *Curajul tăcerii* scrieți: „Și despre importanța acestei tăceri. /De a cânta fără să te lauzi cu asta./ De a scrie fără să îți faci slefiuri cu figura ta de gânditor./ De a fi aici./ În obișnuitul loc al travaliului.” Ce ne puteți spune despre importanța modestiei?

Fără modestie nu e autenticitate. Fără autenticitate nu e spontaneitate. Fără spontaneitate nu apare acel ceva care (paradoxal, după o lungă trudă) se numește: vocea proprie. Când ajungi să nu fii confundat cu nimeni și dobândești identitatea asta trebuie să rămâi în banca ta. Adică acolo unde te știe Bunul Dumnezeu. Și unde aștepti oameni ca să îi cunoști. Ca să te cunoască.

7. Ați avut vreun model după care v-ați ghidat, fie pe plan artistic, fie pe cel personal?

Modelul pe plan personal a fost lumea sculpturilor tatălui meu. Și bucuria lui de a face artă fără să ceară nimic în schimb. Adică sublima gratuitate.

Planul celălalt derivă din primul. Și în el sunt modele nenumărate care s-au topit în mine fără să îmi ceară, la fel ca și tata, nimic în schimb. Un model din perioada în care modelele îmi păreau necesare e poetul portughez Fernando Pessoa.

8. Vorbiți-ne despre volumul dumneavoastră proaspăt lansat, *Un centimetru de timp*.

Un centimetru de timp e debutul meu în poezie. Eu sunt prozator la origine. Așadar, amănuntul ăsta se reflectă și în noul gen abordat. Răzvan Petrescu mi-a spus că amestec, în cel mai fericit mod, genuri diferite. Lingvistul Dan Ungureanu a găsit că poemele sunt tablouri epurate, Zen. Critica de specialitate, prin vocea sa unică a maestrului Alexandru Cistelean, a spus că volumul e un manifest al iubirii. Și eu cred că e un manifest al iubirii. Cea făcută din condiția muritorului. Și atenția-obsesie de a surprinde ceea ce trebuie să rămână prin cuvântul scris. Adică o ipostază. A Eternității.

Poeziile menționate în interviu se regăsesc în volumul domnului Doru Arăzan Jr., *Un centimetru de timp*, Ed. Școala Ardeleană, 2021.

În continuare, vă invităm la lectură:

înghețată cu ștevie

azi se mănâncă înghețată

pe străzile cochete ale orașului

nume de martiri se topesc pe buzele adolescentelor

ce nu își aduc aminte decât de prezent

purtând tatuaje

și cercei în nas

cu blugi tăiați în dreptul genunchilor

poate pentru ca ochii făcuți din calciu tânăr

să vadă ceea ce ochii obișnuiți nu au reușit până acum
când
de sub unghiile mov
se naște o nouă religie
în care sinceritatea de a te arăta așa cum ești
e prima și ultima poruncă
chiar dacă celelalte vârste
stau pe margine
mâncând aceeași înghețată cu stevie
și privesc
ca și cum
tocmai a început
sfârșitul
lumii

poate
a murit vecina
tanti lenuța îi spuneam
deși o chema elena
o femeie simplă
dintr-o bucată
care mereu își trăgea după ea căruciorul cu roți
până când pot îmi car singură pâinea cea de toate zilele
ne spunea

o femeie care a îngrijit toți bătrânii de pe strada noastră când au căzut la pat
și care ne povestea apoi cum au plecat din trupuri de parcă nici nu ar fi fost
la priveghi am vorbit cu popa
care a recunoscut că nu are răspunsuri
și că dincolo
e de fapt un cer cald
în care plutesc
ca niște baloane colorate
energiile fiecăruia
ce popă cool mi-am spus în gând
și
înainte de a spune în cuvinte complimentul
cineva a început să plângă lângă sicriu
altcineva și-a turnat în pahar whisky
o băbuță ne-a spus că așteaptă de o lună întreagă să găsească macaroane cu cartofi
pentru că mama mea i-a promis că atunci când le face are să îi pună o porție deasupra cutiei poștale
și ea se tot ridică pe vârfuri
își trece mâna peste gard
și tot nimic
i-am spus că mama a îmbătrânit
și că a uitat ziua când are să le pună
dar să nu își facă griji

pentru că au să fie acolo cât de curând

poate așa e moartea

o mână ce trece peste gard

pipăind cutia poștală

așteptând să găsească macaroane cu cartofi

și

negăsindu-le

atunci când ea se așteaptă

se îndepărtează

se apropie

și iar se îndepărtează de trupurile noastre ce continuă să sporovăiască

de trupul lui tanti lenuța ce așteaptă să se facă energie

plutind pe cerul cald

și bun

și atât de departe

al

memoriei

un miracol îmbrăcat casual

cotoare roase de cărți pe care nu le-am părăsit

pe care continui să le iubesc

și care trăiesc alături de mine

în locul ăsta

de unde mă privesc cum îmi scriu propriile cărți cu mirarea aceluia copil ce și-a dorit să ajungă ce sunt azi

nu-i mare lucru

îmi vine să spun

însă norii lui creția sunt atât de aproape

încât

îmi dau seama de chestie ca de un miracol îmbrăcat casual

pe care îl recunosc aproape doar eu

cerându-i iertare

pentru că

uneori

îmi vine să cred că ingratitudea e cea mai potrivită rețetă pentru supraviețuire

mai ales azi

când am ajuns să trăiesc

într-o lume unde scriitorii

au pleoape moi și străvezii de nacru

așa cum continuă să-mi spună creția

ce a avut răbdare cu mine

ca să ajung aici

unde

nu se dau premii

nici aplauze nu se aud

nici interviuri nu au loc

însă miracolul ăla continuă să se deghizeze

într-un însoțitor fantastic

crezând în cuvintele mele

și să mă iubească

chiar dacă pe cotor

nu se mai vede scris

numele

lui

adagio molto

aproape nimeni

nu mai caută măcar un amănunt

care să schimbe perspectiva

și să facă din toate siguranțele

un vânt călduț

adiind peste fruntea încruntată a personajului colectiv

ce se tot duce

și vine de la muncă

stăpânind la perfecție aproape

lumea plictiselii

aproape nimeni nu mai caută ceva

cât de mic

anonim

care dacă ar fi numai privit

poate ar îndepărta cataracta realității

lăsând să intre în inimi

cerul de seară

desenat acum de zborul liliecilor
pe care
nebunii și poeții îl privesc
aducând de acolo înapoi
proaspete look-uri ale uimirii
oglinzi de mână făcute din foițe de cer
pe care
seara târziu
le așază în palme deschise
acolo unde li se pare că se întâlnesc
lumina și întunericul
făcând împreună
mereu inventatul spontanul aproape inutilul centru al lumii
poeții și nebunii
ce nu știu să ceară în schimb altceva
decât
puțină dragoste
puțină
răbdare

*Imagine: Jacob van Ruisdael – „View of Haarlem with Bleaching Grounds”;
Sursă: Wikiart*